

Bảo đảm an ninh văn hóa góp phần phát huy hệ giá trị văn hóa dân tộc

ThS. KHÚC THỊ HOÀN

Trường Đại học Kỹ thuật - Hậu cần Công an nhân dân; Email: hoankhuc2611@gmail.com

Tóm tắt: Văn hóa có vai trò hết sức quan trọng, là nền tảng tinh thần, động lực phát triển của xã hội, đặc biệt là trong bối cảnh toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế như hiện nay. An ninh văn hóa là một lĩnh vực của an ninh quốc gia là trạng thái ổn định của hệ thống văn hóa quốc gia, theo đó, nền văn hóa quốc gia có khả năng tự bảo vệ và phát triển ổn định trước những đe dọa, thách thức tiêu cực. Từ đó, tạo môi trường lành mạnh để phát huy hệ giá trị văn hóa dân tộc Việt Nam. Ngược lại, hệ giá trị văn hóa dân tộc được phát huy là sức mạnh nội sinh thúc đẩy những yếu tố tích cực, tiến bộ, nhân văn vì con người.

Từ khóa: an ninh văn hóa; hệ giá trị; văn hóa.

Trong bài *Quyết tâm chấn hưng và xây dựng thành công một nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc văn hóa dân tộc* trong cuốn sách *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam* có Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã khẳng định: *“Vị trí, vai trò của văn hóa: Văn hóa là hồn cốt của Dân tộc, nói lên bản sắc của Dân tộc. Văn hóa còn thì Dân tộc còn”*⁽¹⁾. Khẳng định này càng có giá trị trong thực hiện khát vọng xây dựng một nước Việt Nam hùng cường, phồn vinh, hạnh phúc, sánh vai với các cường quốc năm châu. Bảo đảm an ninh văn hóa không chỉ có vai trò đảm bảo cho sự phát triển văn hóa đúng hướng vì lợi ích của dân tộc, của cộng đồng xã hội, các quyền sáng tạo và thụ hưởng các giá trị văn hóa của con người mà còn bảo đảm cho các giá trị văn hóa dân tộc được bảo tồn và phát huy.

1. Hệ giá trị văn hóa Việt Nam

Trong quá trình tiến hóa, phát triển của mình, con người sáng tạo ra lịch sử, ra văn hóa. Đó chính là sự khác biệt giữa con người và những loài động vật khác. Do được chi phối bởi môi trường xung quanh và tính cách của các tộc người nên văn hóa ở mỗi tộc người sẽ có những đặc trưng, bản sắc riêng, những giá trị văn hóa riêng. Đối với sự phát triển của mỗi cộng đồng, mỗi quốc gia - dân tộc, các giá trị văn hóa có vai trò có vai trò quan trọng. Trong tiến trình lịch sử đã chứng minh nếu các giá trị văn hóa ở một quốc gia được coi trọng, gìn giữ và phát huy thì quốc gia đó có nền tảng, động lực để phát triển bền vững. Ngược lại, nếu các giá trị văn hóa bị xem nhẹ, không đánh giá đúng vai trò của nó đối với sự phát triển của quốc gia thì có thể dẫn đến sự suy thoái, thiếu đi sự điều tiết cho sự phát triển chung của xã hội. Do vậy, việc xác định và phát huy các giá

trị, hệ giá trị văn hóa là việc làm cần thiết của mỗi quốc gia, dân tộc. Đối với Việt Nam, Đảng ta xác định văn hóa là một mặt trận quan trọng trong ba mặt trận kinh tế, chính trị, văn hóa. Văn hóa là nền tảng tinh thần, vừa là mục tiêu, sức mạnh nội sinh, động lực quan trọng để phát triển đất nước, vừa là một đặc điểm của xã hội xã hội chủ nghĩa mà Việt Nam đang xây dựng.

Do vị trí địa chính trị đặc thù và lịch sử lâu dài dựng nước và giữ nước đã hình thành nên nền văn hóa giàu bản sắc dân tộc, thể hiện sự thống nhất trong đa dạng của văn hóa cộng đồng dân tộc Việt Nam. Chúng được xây dựng và củng cố qua hàng nghìn năm lịch sử, thể hiện qua các giá trị văn hóa vật thể và phi vật thể, trong phong cách, lối sống của con người, cộng đồng dân tộc Việt Nam. Theo các nhà khoa học, dân tộc Việt Nam có một hệ giá trị văn hóa phong phú và đa dạng như lòng yêu nước, tinh thần đoàn kết, cần cù, tiết kiệm, *“Các giá trị văn hóa này trở thành động lực, cội nguồn sức mạnh để dân tộc Việt Nam vượt qua bao thử thách của thiên nhiên khắc nghiệt, của giặc ngoại xâm để xây dựng đất nước Việt Nam ngày càng phát triển ngày càng giàu mạnh, vị thế trên trường quốc tế ngày càng được khẳng định”*.

Trong bối cảnh chịu sự đô hộ của thực dân Pháp, với những chính sách nô dịch văn hóa để phục vụ cho công cuộc khai thác thuộc địa tại Việt Nam. Những chính sách này làm cho nền văn hóa Việt xuất hiện những đặc điểm không thuần nhất, lai căng, tri trệ, khủng hoảng hệ giá trị văn hóa dân tộc. Đề cương văn hóa Việt Nam (1943) đã xác định nền văn hóa mới Việt Nam *“có tính chất dân tộc về hình thức và dân bản chủ về nội dung”*⁽²⁾. Điều đó được thể hiện ở ba nguyên tắc của cuộc vận động văn hóa mới. Đó là: *“Dân tộc hóa (chống mọi ảnh hưởng nô dịch và thuộc địa khiến cho văn hóa Việt Nam*

phát triển độc lập). Đại chúng hóa (chống mọi chủ trương hành động làm cho văn hóa phân lại đông đảo quần chúng hoặc xa đông đảo quần chúng). Khoa học hóa (chống lại tất cả những gì làm cho văn hóa trái khoa học, phản tiến bộ)⁽³⁾.

Tiếp tục quan điểm trong bản Đề cương văn hóa Việt Nam đến Đại hội lần thứ III của Đảng (1960), Đảng ta nhấn mạnh việc xây dựng nền văn hóa mới với "nội dung xã hội chủ nghĩa và hình thức dân tộc". Tại Đại hội lần thứ IV của Đảng (1976) cụm từ "hình thức dân tộc" thay thế cho cụm từ "tính chất dân tộc". Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (1991), Đảng ta khẳng định, nền văn hóa mà chúng ta xây dựng là nền văn hóa "tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc". Tiếp tục, tinh thần đó, Hội nghị Trung ương 5 Khóa VIII (1998) đã nhấn mạnh nền văn hóa tiên tiến là "yêu nước và tiến bộ mà nội dung cốt lõi là lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội theo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, nhằm mục tiêu tất cả vì con người, vì hạnh phúc và sự phát triển phong phú, tự do, toàn diện của con người" và bản sắc dân tộc "bao gồm những giá trị văn hóa bền vững, những tinh hoa của cộng đồng các dân tộc Việt Nam, được vun đắp nên qua lịch sử hàng ngàn năm đấu tranh dựng nước và giữ nước"⁽⁴⁾. Như vậy, tại Hội nghị này nhận thức rõ hơn văn hóa là nền tảng tinh thần, mục tiêu, sức mạnh nội sinh, động lực quan trọng để phát triển đất nước, định hướng xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc được xác định từ đó đến nay.

Với việc xác định vai trò của văn hóa, của hệ giá trị văn hóa trong việc định hướng cho nhu cầu và lợi ích của cộng đồng, nên sự thay đổi trong định hướng, tính chất phát triển nền văn hóa từ năm 1943 đến nay cho thấy việc khẳng định cần thiết xây dựng hệ giá trị văn hóa của quốc gia, dân tộc. Với chủ trương đó mà đã tránh được những tình trạng tự phát trong biến đổi các giá trị văn hóa, nhằm dẫn dắt, điều tiết các hoạt động trong lĩnh vực văn hóa nói riêng và hoạt động trong đời sống xã hội Việt Nam nói chung.

Bên cạnh đó, mặt trái của kinh tế thị trường, quá trình toàn cầu hóa, tác động của cuộc cách mạng khoa học - công nghệ hiện nay đã ảnh hưởng đến định hướng giá trị, hệ giá trị văn hóa Việt Nam và ảnh hưởng đến sự phát triển toàn diện con người Việt Nam. Đó là các biểu hiện về suy thoái tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, biểu hiện "tự diễn biến, tự chuyển hóa", đề cao các giá trị cá nhân, giá trị vật chất, Chính vì vậy, cần thiết phải xây dựng hệ giá trị văn hóa Việt Nam trong giai

đoạn hiện nay.

Văn kiện Hội nghị lần thứ 9 Ban Chấp hành Trung ương khóa XI (2014) xác định: "xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, thống nhất trong đa dạng của các cộng đồng dân tộc Việt Nam, với đặc trưng dân tộc, nhân văn, dân chủ và khoa học"⁽⁵⁾.

Trước khi đưa ra quan điểm về hệ giá trị văn hóa Việt Nam cần xây dựng và phát triển hiện nay, cố Tổng bí thư Nguyễn Phú Trọng đã đưa ra quan điểm về vai trò của văn hóa, coi văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội, vừa là mục tiêu, vừa là sức mạnh nội sinh, động lực quan trọng để phát triển đất nước; định hướng quan căn bản của quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam hiện nay là xác định phát triển văn hóa đồng bộ, hài hòa với tăng trưởng kinh tế và tiến bộ xã hội - đây cũng chính là một trong những mối quan hệ lớn đối với Đảng, dân tộc và nhân dân ta khi thực hiện khát vọng phát triển Việt Nam hùng cường, thịnh vượng. Tiếp theo đó, cố Tổng Bí thư cũng nhấn mạnh: "đứng trước những thời cơ và thách thức mới, yêu cầu khách quan của sự nghiệp cách mạng nước ta là phải tiếp tục xây dựng, giữ gìn và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, thực sự là "nền tảng tinh thần", "động lực phát triển" và "sợi đường cho quốc dân đi", rằng, cần phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc với hệ giá trị: Dân tộc, dân chủ, nhân văn, khoa học"⁽⁶⁾.

Như vậy các giá trị dân tộc, dân chủ, nhân văn và khoa học là những giá trị văn hóa mà nước ta cần xây dựng trong giai đoạn hiện nay.

Về giá trị dân tộc, bên cạnh văn hóa Việt Nam hôm nay là thành quả kế thừa văn hóa của toàn bộ lịch sử dân tộc trước đây và đang vận động trong cơ chế thị trường với phương thức phát triển là tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, thì Nghị quyết Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành trung ương khóa VIII của Đảng xác định: "Phương hướng chung của sự nghiệp văn hóa nước ta là phát huy chủ nghĩa yêu nước và truyền thống đại đoàn kết dân tộc, ý thức độc lập tự chủ, tự cường xây dựng và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa, xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại"⁽⁷⁾.

Trong bối cảnh phát triển nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa đã và đang mang lại nhiều thách thức trong lĩnh vực phát huy những giá trị văn hóa tốt đẹp của dân tộc và tiếp biến các giá trị văn hóa tiên tiến của nhân loại. Khi cơ chế thị trường phát triển mạnh, nhiều giá trị văn hóa mới lạ xuất hiện tạo nên sự rối loạn lớn về các giá trị văn hóa ở nước ta. Đồng thời với đó là

xu thế toàn cầu hóa, có nhiều giá trị văn hóa thế giới hiện đại chưa từng có trong hệ giá trị văn hóa của người Việt được tiếp biến. Việc tiếp thu cùng lúc cả giá trị tích cực và tiêu cực là điều khó tránh khỏi. Nhiều giá trị xa lạ mang tính bạo lực, thậm chí mang hệ tư tưởng đối nghịch thể hiện thông qua các sản phẩm văn hóa tràn vào nước ta một cách ồ ạt và khó kiểm soát. Chính vì vậy, việc đề cao giá trị dân tộc trong nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc là cực kỳ cần thiết trong giai đoạn hiện nay.

Giá trị dân chủ của nền văn hóa Việt Nam là dân chủ xã hội chủ nghĩa khác với dân chủ tư bản chủ nghĩa. Tính dân chủ của nền văn hóa Việt Nam gắn với việc đề cao ý thức công dân, quyền làm chủ của nhân dân trong chế độ chính trị - xã hội tiến bộ, có sự thống nhất giữa quyền lợi với nghĩa vụ, trách nhiệm công dân trước pháp luật. Phát huy giá trị dân chủ thể hiện ở việc tạo điều kiện để nhân dân tham gia xây dựng bộ máy nhà nước, chống lại các biểu hiện tiêu cực, lãng phí, tham nhũng từ đó nâng cao ý thức chính trị, năng lực làm chủ, trình độ dân trí, đạo đức xã hội của nhân dân. Phát huy dân chủ phải đặt dưới sự lãnh đạo của Đảng và quản lý của nhà nước, chống tư tưởng dân chủ quá trớn, tự do vô chính phủ, vô kỷ luật.

Giá trị nhân văn của nền văn hóa Việt Nam là nói đến nền văn hóa hướng đến đấu tranh, giải phóng con người, trước hết là nhân dân lao động khỏi áp bức, bóc lột; phấn đấu để không ngừng nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân; tạo điều kiện để nhân dân tham gia sáng tạo, thụ hưởng nhiều hơn những thành tựu văn hóa của dân tộc và nhân loại. Giá trị nhân văn mà chúng ta mong muốn xây dựng trong hệ giá trị văn hóa không phải là sự quan tâm đến con người một cách chung chung trừu tượng mà là sự quan tâm cụ thể, thiết thực, toàn diện và sâu sắc đến con người, đối với các tầng lớp xã hội, các thành phần dân cư khác nhau. Như Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng xác định: "Phát huy tối đa nhân tố con người; con người là trung tâm, chủ thể, là nguồn lực chủ yếu và mục tiêu của sự phát triển. Xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện, gắn kết chặt chẽ, hài hòa giữa giá trị truyền thống và giá trị hiện đại"⁽⁸⁾.

Giá trị khoa học, nền văn hóa Việt Nam xây dựng phản ánh trình độ phát triển cao mang tính hiện đại, cập nhật những thành tựu văn hóa của nhân loại. Trong bối cảnh khoa học và công nghệ phát triển mạnh mẽ như hiện nay, mọi hoạt động văn hóa cần dựa trên những căn cứ lý luận và thực tiễn xác đáng. Nền văn hóa Việt Nam hiện nay đã được xây dựng trên hệ tư tưởng tiên tiến là

chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Các yếu tố về lối sống, đạo đức, sản phẩm văn hóa, dịch vụ văn hóa, □ cũng cần được hiện đại hóa phù hợp với mục tiêu xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc.

Những giá trị tích cực, tiến bộ mà quá trình toàn cầu hóa, khoa học - công nghệ, nền kinh tế thị trường mang lại cho sự phát triển xã hội nói chung sẽ được thúc đẩy hơn nữa trong điều kiện phát huy các giá trị dân tộc, dân chủ, nhân văn và khoa học của nền văn hóa Việt Nam; đồng thời những khiếm khuyết, tác động tiêu cực của những yếu tố trên như lai căng, chủ nghĩa cá nhân, đồng hóa văn hóa, □ cũng được hạn chế khi hệ giá trị văn hóa Việt Nam thấm sâu trong đời sống xã hội hàng ngày. Hệ giá trị văn hóa dân tộc, dân chủ, nhân văn, khoa học sẽ đại diện cho mô hình phát triển xã hội ở Việt Nam hiện nay. Hệ giá trị văn hóa này sẽ giúp phát huy hết cái đẹp, cái anh hùng, tinh thần lạc quan, khát vọng hòa bình, lòng nhân ái bao dung, □ của con người Việt Nam trong văn hóa truyền thống của dân tộc để tiếp biến những giá trị văn hóa phong phú, văn minh, hiện đại của nhân loại.

2. Vai trò của bảo đảm an ninh văn hóa với phát huy hệ giá trị văn hóa dân tộc Việt Nam

Với vai trò quan trọng của hệ giá trị văn hóa Việt Nam như hiện nay, thì câu hỏi đặt ra là làm sao có thể phát huy hết những vai trò đó, làm sao để hệ giá trị đó thấm sâu vào đời sống xã hội của nhân dân, để văn hóa thực sự trở thành sức mạnh nội sinh cho sự phát triển của đất nước. Để góp phần trả lời câu hỏi đó thì một trong những vấn đề quan trọng hiện nay là bảo đảm an ninh văn hóa, tạo môi trường ổn định để phát huy hệ giá trị văn hóa dân tộc Việt Nam.

An ninh văn hóa là sự ổn định, phát triển bền vững, có khả năng tự □ miễn dịch □ của nền văn hóa dân tộc trước những tác động của phản văn hóa, phản giá trị. Trong đó các quyền sáng tạo và hưởng thụ văn hóa của người dân được đảm bảo trên cơ sở khoa học, dân chủ, tiến bộ, nhân văn.

Bảo đảm an ninh văn hóa với nội dung cốt lõi là xây dựng môi trường văn hóa, hình thành tư tưởng, đạo đức, lối sống lành mạnh, điều chỉnh các hoạt động văn hóa, dịch vụ văn hóa, hành vi văn hóa, □ Môi trường văn hóa lành mạnh là điều kiện để phát huy hệ giá trị văn hóa dân tộc Việt Nam. Môi trường văn hóa tác động tới con người thông qua hệ thống các giá trị, các truyền thống được kết tinh trong các phong tục, tập quán, khuôn mẫu ứng xử của cộng đồng nhằm phối hợp điều hòa, kiểm soát cuộc sống, hành vi ứng xử của các thành

viên trong cộng đồng. Tiêu chí cơ bản để đánh giá sự phát triển bền vững, tiến bộ của mỗi quốc gia, dân tộc đó là môi trường văn hóa lành mạnh.

Việc bảo đảm an ninh văn hóa đồng nghĩa với việc bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa tích cực, duy trì truyền thống văn hóa tốt đẹp, có tác dụng bồi dưỡng nhân cách con người, phát huy các giá trị văn hóa của Việt Nam là dân tộc, dân chủ, nhân văn và khoa học. Các quan hệ xã hội, tư tưởng, đạo đức, lối sống của mỗi cá nhân và cộng đồng xã hội phát triển theo hướng ngày càng tốt đẹp hơn trong điều kiện an ninh văn hóa được đảm bảo. Từ đó các nguy cơ làm phương hại đến môi trường văn hóa cũng được giảm thiểu.

Xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh là góp phần bảo vệ an ninh văn hóa, bảo vệ an ninh quốc gia, góp phần làm cho nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc thực sự trở thành nền tảng tinh thần, sức mạnh nội sinh, là mục tiêu, là động lực phát triển kinh tế - xã hội bền vững. Từ đó các giá trị dân tộc, nhân văn, dân chủ, khoa học của văn hóa Việt Nam có điều kiện thuận lợi để bảo tồn và phát huy, đặc biệt quá trình tiếp biến văn hóa trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế như hiện nay. Trong bối cảnh đó để khẳng định được vị thế quốc gia đòi hỏi phải có một bản lĩnh, bản sắc văn hóa thể hiện bằng hệ giá trị văn hóa ổn định. An ninh văn hóa với cả hai chiều "xây" và "chống" góp phần thúc đẩy giao lưu, tiếp biến văn hóa theo hướng hội nhập quốc tế ngày càng hoàn thiện giá trị khoa học trong hệ giá trị văn hóa dân tộc Việt Nam. An ninh văn hóa vừa quy định, vừa tạo điều kiện để phát huy bản sắc, hệ giá trị văn hóa trong giao lưu văn hóa quốc tế, duy trì sự ổn định, duy trì hệ giá trị văn hóa văn hóa cốt lõi - cái tạo nên bản sắc văn hóa của mỗi dân tộc.

Hiện nay, việc phát huy hệ giá trị văn hóa dân tộc, dân chủ, nhân văn, khoa học cũng như bảo đảm an ninh văn hóa chịu nhiều tác động mạnh mẽ, thể hiện ở:

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế như hiện nay mang đến nhiều thời cơ và thách thức đối với mỗi quốc gia nói chung và mỗi nền văn hóa của các quốc gia nói riêng. Với Việt Nam, nền văn hóa dân tộc có cơ hội để hiện đại hóa, tiếp thu được những tinh hoa văn hóa nhân loại, mở rộng các nguồn lực để phát triển văn hóa cũng như lan tỏa, quảng bá những giá trị văn hóa Việt Nam với bạn bè quốc tế. Đồng thời, văn hóa dân tộc phải đối diện với rất nhiều thách thức đến từ quá trình đó. Đó là nguy cơ phai nhạt, biến đổi các giá trị văn hóa dân tộc. Các giá trị văn hóa phương Tây được truyền bá vào Việt Nam thông qua các hoạt động kinh tế

nhằm mục đích "đồng hóa văn hóa" từ đó có thể làm thay đổi quan niệm về giá trị văn hóa truyền thống. Hệ lụy của quá trình đó là nguy cơ bản sắc văn hóa dân tộc bị đánh mất. Cùng với đó, các thế lực thù địch thực hiện âm mưu "diễn biến hòa bình" nhằm truyền bá, phổ biến các loại tư tưởng, văn hóa phản động, đồi trụy trong lòng xã hội Việt Nam lấn át các giá trị ưu việt của xã hội chủ nghĩa và giá trị văn hóa dân tộc.

Bên cạnh đó, sự suy thoái về tư tưởng, chính trị, đạo đức, lối sống, xa rời các nguyên tắc chính trị, đạo đức xã hội chủ nghĩa đang trong tình trạng báo động. Sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của một bộ phận cán bộ đảng viên như hiện nay không chỉ làm suy yếu sức chiến đấu của Đảng mà còn ảnh hưởng tiêu cực đến sự phát triển văn hóa dân tộc.

Tác động của mặt trái kinh tế thị trường đã làm gia tăng sự xuất hiện của chủ nghĩa cá nhân thực dụng, vụ lợi, chạy theo lợi ích vật chất. Hệ quả của quá trình này là sinh ra lợi ích nhóm. Với thủ đoạn tinh vi và nguy hiểm, lợi ích nhóm tiêu cực lũng đoạn, chi phối các cá nhân có thẩm quyền trong hệ thống chính quyền làm méo mó chính sách, làm suy yếu chính quyền, gây mất bình đẳng, mất công bằng xã hội, đe dọa lợi ích toàn dân, lợi ích quốc gia, dân tộc. Từ đó, làm băng hoại các giá trị văn hóa tốt đẹp của dân tộc, đe dọa đến an toàn văn hóa của cá nhân và cộng đồng có thể gây ra những rạn nứt văn hóa trong xã hội.

Việc bảo đảm an ninh văn hóa là đấu tranh, ngăn chặn chống lại các hành vi phản văn hóa, phản giá trị, phản nhân văn cũng cần thực hiện đồng thời với việc xây dựng và phát triển một nền văn hóa dân tộc, dân chủ, nhân văn, khoa học và tiến bộ. Triển khai thực hiện đồng thời các hoạt động tổ chức, biện pháp bảo đảm sự an toàn, ổn định và phát triển bền vững của nền văn hóa Việt Nam. Qua đó nền văn hóa giữ lại được những chân giá trị loại bỏ, thanh lọc những yếu tố xấu, đe dọa xâm hại an ninh văn hóa.

Như vậy, để bảo đảm an ninh văn hóa góp phần phát huy hệ giá trị văn hóa dân tộc, dân chủ, nhân văn của nền văn hóa Việt Nam, cần chú ý thực hiện một số nội dung sau:

Một là, tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng, sự quản lý của Nhà nước trong đảm bảo an ninh văn hóa, xây dựng và phát triển các giá trị văn hóa hiện nay. Với tư cách lãnh Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý có thể thấy rằng, vai trò lãnh đạo, quản lý của Nhà nước trong đảm bảo an ninh văn hóa ở Việt Nam hiện nay có tầm quan trọng đặc biệt. Sự lãnh đạo đúng đắn của Đảng, quản lý chặt chẽ của Nhà nước là nhân tố có tính chất

quyết định, đảm bảo cho sự định hướng chính trị đúng đắn, đảm bảo sự ổn định, phát triển của văn hóa Việt Nam hiện nay. Theo đó, một môi trường văn hóa lành mạnh được hoàn thiện, tạo điều kiện để phát huy các giá trị văn hóa dân tộc.

Hai là, nâng cao nhận thức về an ninh văn hóa và đẩy mạnh công tác giáo dục các giá trị văn hóa. Cơ quan an ninh với chức năng là cơ quan tham mưu cho Đảng đồng thời cũng là cơ quan thực hiện chức năng quản lý Nhà nước về an ninh quốc gia trên lĩnh vực tư tưởng - văn hóa cần đổi mới công tác tuyên truyền, thông tin, đổi mới nội dung, hình thức, phương pháp giáo dục, tuyên truyền nhằm nâng cao nhận thức về an ninh văn hóa cho phù hợp từng đối tượng. Phối hợp chặt chẽ và có hiệu quả với các cơ quan tuyên truyền của Đảng, chính quyền, các tổ chức, cơ quan, đơn vị, địa phương nhằm phát huy sức mạnh tổng hợp trong công tác tuyên truyền bảo đảm an ninh văn hóa và nội dung của hệ giá trị văn hóa dân tộc, dân chủ, nhân văn, khoa học mà chúng ta xây dựng. Giáo dục các giá trị văn hóa dân tộc, dân chủ, nhân văn, khoa học là làm sao cho mỗi người nhận thức được giá trị dân tộc, dân chủ, nhân văn, khoa học là gì; nội hàm của nó ra sao, để trên cơ sở đó, biến chúng thành mục tiêu phát triển, phương thức điều tiết các hoạt động của mỗi người. Đề hệ giá trị văn hóa đó của dân tộc thấm sâu vào trong mỗi người dân, trong xã hội từ đó công tác an ninh văn hóa cũng được đảm bảo.

Ba là, kiên quyết đấu tranh, phản bác lại khuynh hướng quá đề cao, sùng bái các giá trị phương Tây, coi những gì thuộc về phương Tây là tốt đẹp, là hiện đại cần phải đi theo; đồng thời, xem nhẹ các giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của dân tộc, coi đó là cái lỗi thời; hoài nghi, dao động về con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam.

Bốn là, xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật về an ninh văn hóa. Với chức năng, nhiệm vụ lực lượng Công an nhân dân tham mưu trong việc hoàn thiện hệ thống pháp luật nói chung và pháp luật về an ninh văn hóa nói riêng. Việc xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật cần phải dựa trên căn cứ, yêu cầu thực tiễn của đất nước; trong đó, cũng cần lưu ý đến sự phù hợp luật pháp Việt Nam với quốc tế, với những cam kết quốc tế mà Việt Nam đã ký kết.

Năm là, kết hợp đồng thời giữa việc kế thừa bản sắc, truyền thống tốt đẹp của dân tộc với việc tiếp thu những giá trị tinh hoa văn hóa nhân loại trong thực hiện hệ giá trị văn hóa nước ta hiện nay. Sự phát triển các giá trị văn hóa của mỗi quốc gia bắt nguồn từ những nhân tố nội

sinh, đồng thời còn chịu ảnh hưởng của các yếu tố ngoại sinh. Xây dựng và phát huy các giá trị văn hóa Việt Nam hiện nay phải vừa kế thừa các giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của dân tộc, vừa tiếp thu văn hóa nhân loại. Hệ giá trị văn hóa chúng ta xây dựng là dân tộc, dân chủ, nhân văn và khoa học đã thể hiện rõ mối quan hệ giữa việc phát huy giá trị văn hóa truyền thống và tiếp thu tinh hoa văn hóa thế giới. Kế thừa các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc sẽ tạo điều kiện cho sự phát triển ổn định của nền văn hóa đất nước, làm giàu giá trị dân tộc trong hệ giá trị đó. Một quốc gia không thể phát triển trong trạng thái ổn định nếu như bản sắc văn hóa - cái tạo ra căn cước, tạo sự thống nhất những giá trị chung của dân tộc bị phá vỡ. Tuy nhiên, nếu chỉ chú trọng đến bảo vệ bản sắc, mà không quan tâm tới việc tiếp thu tinh hoa văn hóa thế giới thì nền văn hóa quốc gia sẽ bị trì trệ, không thể phát triển. Do đó, việc bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa tốt đẹp của dân tộc, tiếp thu tinh hoa văn hóa thế giới là một trong những phương thức nhằm bảo đảm an ninh văn hóa ở Việt Nam hiện nay.

Có thể nói, trong bối cảnh những vấn đề an ninh phi truyền thống ngày càng có ảnh hưởng lớn đến sự phát triển, tồn vong của một quốc gia, một dân tộc thì an ninh văn hóa ngày càng được quan tâm. Trong sự phát triển bền vững của Việt Nam hiện nay an ninh văn hóa có vai trò quan trọng. Đây là nhân tố đảm bảo định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam trong quá trình phát triển, đảm bảo cho sự phát triển bền vững, tạo điều kiện cho sự phát triển con người. Từ đó tạo môi trường lành mạnh phát huy hệ giá trị văn hóa Việt Nam dân tộc, dân chủ, nhân văn, khoa học; để văn hóa thực sự trở thành sức mạnh nội sinh cho quá trình phát triển của dân tộc Việt Nam./.

(1) Nguyễn Phú Trọng (2023), *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, H., tr.157.

(2), (3) Đảng Cộng sản Việt Nam (2000), *Văn kiện Đảng toàn tập*, T. 7, Nxb. Chính trị quốc gia, H., tr.302, 319.

(4), (7) Đảng Cộng sản Việt Nam (1998), *Văn kiện Hội nghị lần thứ năm Ban chấp hành Trung ương khóa VIII*, Nxb. Chính trị quốc gia, H., tr.55-56.

(5) Đảng Cộng sản Việt Nam (2014), *Văn kiện Hội nghị lần thứ chín Ban chấp hành Trung ương khóa XI*, Nxb. Chính trị quốc gia, H., tr.48.

(6) Nguyễn Phú Trọng, *Ra sức xây dựng, giữ gìn và phát huy những giá trị đặc sắc của nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc*, *Tạp chí Cộng sản*, tháng 12/2021, số 979, tr.7,10,11.

(8) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, T.I, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, H., tr.47